

ВИКЛИКИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ МЕДІАДИСКУРСУ ВОЄННОГО ЧАСУ (НА ОСНОВІ ІНТЕРВ'Ю З ВІЙСЬКОВИМИ ІНОЗЕМНИМИ ЖУРНАЛІСТАМИ)

Євгеній Іващенко,

здобувач другого (магістерського) рівня вищої освіти,
спеціальність 061 Журналістика,

Дніпровський національний університет імені Олеся Гончара

Науковий керівник –

кандидат філологічних наук,

доцент кафедри масової та міжнародної комунікації

Дніпровського національного університету імені Олеся Гончара

Оксана Гудошник

На початку роботи над колективним проєктом «Рік війни» (факультет систем і засобів масової комунікації, ДНУ) було подано запити на інтерв'ю 28 закордонним журналістам. Фіналізувати домовленості та підписати договір на проведення інтерв'ю, зберігання його фонозапису й використання транскрибованої копії, а також домовитися про використання їхніх фоторобіт для ілюстрації матеріалів вдалося з трьома журналістами.

Вуді Хімшиті – косовсько-албанський фотожурналіст, що мешкає в Лондоні, і має понад шістнадцять років досвіду висвітлення збройних конфліктів та політичних заворушень. Його роботи публікувались у всесвітньовідомих виданнях: *The Guardian*, *The Times*, *Der Spiegel*, *The New York Times* та *TIME Magazine*.

Кріс Паркер – незалежний журналіст і фотограф із США. Випускник Вищої школи журналістики Крейга Ньюмарка при Університеті Нью-Йорка, вивчав документальне кіно та міжнародний репортаж. Його роботи публікувались в *The Nation*, *openDemocracy*, *Euromaidan Press*, *The Jerusalem Strategic Tribune*.

Вольфганг Шван – відомий американський фотограф-документаліст. Член Національної асоціації фотографів преси (NPPA / National Press Photographers Association), працює фотожурналістом «Агентства Анадолу». Фотографія пораненої внаслідок російського обстрілу Олени Курило, яка була знята Вольфгангом Шваном 24 лютого 2022 року в м. Чугуїв на Харківщині, стала одним із символів російсько-української війни і потрапила на перші шпальти світових

ЗМІ. В. Шван співпрацює з *Washington Post*, *The Wall Street Journal*, *Telegraph*, *New York Times*, *The Economist*, *Time*, *The Times*, *The Guardian*, *BBC*, *CNN*, *Die Zeit* та багато інших.

Результатом комунікації, співпраці, листування було створення глибинних інтерв'ю із залученням методів усної історії. Усі фінальні матеріали доступні для ознайомлення на вебсайті онлайн-медіа *The Mango* та на відповідній сторінці факультетського сайту (https://fszmk.dnu.dp.ua/fszmk_var.html).

«Термін “усна історія” стосується якісного процесу дослідження, яке ґрунтується на особистому інтерв'юванні, що дає змогу розуміти смисли, інтерпретації зв'язків та суб'єктивного досвіду, а також продукту (аудіо- чи відеозапису), який є справжнім історичним документом, новим першоджерелом для подальших досліджень» [3, с. 22].

Головною метою проєкту було прагнення репрезентувати журналістські історії та досвід іноземних воєнних фотожурналістів у дотриманні правил поведінки в зоні бойових дій, пов'язані із цим безпекові нюанси; у наданні та залученні сторонньої підтримки під час роботи (йдеться про супровід, страхівку, допомогу військових, фіксерів); у складному питанні етичного вибору.

«Важливо враховувати, що дослідники простору усної історії здебільшого працюють зі свідченнями про доволі травматичні для пам'яті індивіда подіями (перенесені лихоліття війни, голоду, страждань тощо). При цьому пам'ятаємо, що фіксуються насамперед ті сюжети, які здатні справляти емоційний вплив на свідомість людини» [2]. Експертна думка іноземних фотожурналістів, як представників західних суспільств, певною мірою демонструє зріз суспільних настроїв тих країн, звідки вони походять або де проживають.

До найвагоміших тем, які потенційно цікаві студентській аудиторії, майбутнім журналістам, а також сучасним фахівцям можна віднести: безпекові, геополітичні питання і особливості російсько-української війни.

Більшу частину кожного інтерв'ю становило обговорення політичного контексту. Так, наприклад, від косово-албанського фотожурналіста Вуді Хімшиті дізналися про бачення війни в

Україні на Балканах, як вона впливає на європейські країни, чи може ця війна покращити ефективність міжнародних інституцій, чи вплине на майбутнє колективної безпеки, як притягнути військових злочинців до відповідальності.

В інтерв'ю з Вольфгангом Шваном багато уваги зосередили саме на питаннях внутрішньої та зовнішньої політики в аспекті майбутніх виборів у США; змістовними були роздуми фотографа-документаліста про майбутнє України, соціальні трансформації в країні. В. Шван розповів про високий професійний рівень українських колег: «Репортажі Мстислава Чернова та Євгенія Малолетки з Маріуполя для мене є еталонним прикладом того, як треба робити репортажі і ставити історію вище за себе» [1]. «Майже в кожному великому виданні працюють українці» [1], – це до питання про затребуваність українських журналістів на світовому ринку праці.

В інтерв'ю з Крісом Паркером говорили про репортерський досвід на війні в Україні, свободу слова, роль журналістики під час кризових обставин, політику республіканців у США, суспільні трансформації в Україні і майбутнє українців.

Завдяки аудіозаписам та відеозаписам інтерв'ю збережено автентичність та точність свідчень. Результати даної роботи можуть бути використані при підготовці інтерв'ю на історично-військову тематику, а також в наукових дослідженнях, етнографії, архівній роботі, де важливо зберегти і передати свідчення з першоджерела.

Список використаної літератури

1. Іващенко Є. Фотограф-документаліст Вольфганг Шван: «В українському суспільстві існує стигма, що люди з Донбасу належать до нижчого класу». *The Mango*. URL: <https://themango.com.ua/fotograf-dokumentalist-volfgang-shvan-v-ukrayinskomu-suspilstvi-isnuye-stygma-shho-lyudy-z-donbasu-nalezhat-do-nyzhchogo-klasu/> (дата звернення: 15.04.2024).
2. Киридон А. Метод усної історії в структуруванні минулого. *Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Історія*. 2012. Вип. 111. С. 29–33. URL: <http://>

nbuv.gov.ua/UJRN/VKNU_Ist_2012_111_12 (дата звернення: 15.04.2024).

3. Морозова Н. Теоретико-методологічні засади усноісторичних досліджень. *Усна історія: теорія, метод, джерело*: Матеріали Міжнародної науково-практичної конференції. Вінниця, 2018. С. 21 – 24. URL: https://library.vn.ua/downloads/txt_konf2018.pdf#page=21 (дата звернення: 15.04.2024).